

Notat

Dato: 04.03.2016
Arkivsak: 2014/21703-7
Saksbehandlar: laikle3

Til: Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen

Svar på interpellasjon frå Geir Kjell Andersland vedkomande mobbing

Fylkesrådmannen viser til interpellasjon frå Geir Kjell Andersland som m.a. inneheld følgjande to spørsmål:

1. «Har Hordaland fylkeskommune en god nok oversikt over omfanget av mobbing i Hordalandsskolene?»
2. *Hvilke tiltak vil fylkeskommunen sette i verk for effektivt å bekjempe mobbingen?»*

I hovudsak har Hordaland fylkeskommune som skuleeigar god oversikt gjennom to system av kvantitative og kvalitative data:

a) Elevundersøkelsen

Denne omhandlar elevane sitt læringsmiljø, der spørsmål om trivsel er eitt av fleire spørsmål. Svarprosenten har vore på mellom 80 og 90 % dei siste åra, og elevane svarer på undersøkinga årleg. Trivsel er ein av fleire faktorar som påverkar elevane sin motivasjon for læring, og godt kunnskapsgrunnlag frå ungdomsskulen kan knytast til gjennomføring av vidaregåande opplæring. Trivsel gjennom grunnskulen er dermed viktig for korleis elevane meistrar vidaregåande opplæring.

Folkehelseinstituttet sine tal for trivsel på 10. trinn 2013-2015 viser lågare tal for Hordaland enn landssnittet. Dei same tala viser ein nedgang i mobbing frå 5,3 % til 2,4 %. Folkehelseinstituttet har henta materialet frå Elevundersøkinga. Trivsel er noko lågare også på vidaregåande trinn i Hordaland, og resultatata viser også noko høgare spreing enn dei fleste andre fylke.

Skoleporten - Elevundersøkelsen 2013-2015

Eining: Hordaland fylke

Delskår	2013-14	2014-15
Hordaland fylke – Trives du på skolen?	4,3 (0,8)	4,2 (0,8)
Nasjonalt – Trives du på skolen?	4,3 (0,7)	4,3 (0,7)

Hordaland fylke, vidaregåande skole, Elevundersøkelsen 2013-2015, trivsel, alle eierformer, Vg1, begge kjønn, alle utdanningsprogram

Ein regresjonsanalyse vart gjennomført i samband med vurdering av kunnskapsgrunnlaget for folkehelsa i Hordaland. Analysen peikar på at det er fleire årsaker til lågare trivsel i Hordalandsskulane. Låge leseferdigheiter, arbeidsløyse og uføretrygd i foreldregenerasjonen saman med mobbing kan ifølgje analysen forklare 34 % av variasjonen av trivsel mellom kommunane i landet. Styrking av desse forholda vil kunne føre til auka trivsel i Hordalandsskulen. Hordaland fylkeskommune samarbeider med kommunane om tiltak som gjeld elevane si læring og læringsmiljø på fleire område.

b) Internkontroll

Krav til internkontroll i opplæringsavdelinga inkluderer mellom anna rutinar som skulane og skuleeigar må følgje, og som er del av kvalitetssystemet QM+. Dette er grunna i det systematiske arbeidet med psykososialt skolemiljø – jf. opplæringslova § 9a-4, samt § 9a-3, første ledd.

”§ 9a-4. Systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane (internkontroll)
Skolen skal aktivt drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av dette kapitlet blir oppfylte. Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.”

Rutinane omfattar mellom anna at rektor skal sjå til at

- Regelverket vert følgt, jf. opplæringslova kap 9A, og at arbeidet vert gjennomført aktivt, systematisk og planmessig for å nå mål og førebyggje problem.
- Skolen har konkrete mål for skulemiljøet og skulemiljøarbeidet. Mål, tiltak og rutinar skal evaluerast årleg.
- Skulen har rutinar for å følgje med på skulemiljøet og den enkelte eleven si oppleving av det, medrekna rutinar for å avdekke og handtere problem når dei dukkar opp.
- Skulen har skriftleg dokumentasjon på system for internkontroll og kontrollerer at rutinar vert etterlevd.
- Alle tilsette er omfatta av handlingsplikta etter kap. 9A.
- Retningslinjer for enkeltvedtak er reviderte i 2015/2016, og enkeltvedtak skal rapporterast til opplæringsavdelinga. Slik vil opplæringsavdelinga ha oversikt over tal på enkeltvedtak og innhaldet i desse og kan mellom anna følgje utviklinga over tid.

Verksemdbasert vurdering:

- System for oppfølging av det pedagogiske utviklingsarbeidet: Verksemdbasert vurdering. Gjennom skulebesøk på alle dei vidaregåande skulane og oppfølging av skulane sine tilstandsrapportar og utviklingsplanar har opplæringsavdelinga god oversikt over skulane sitt arbeid med læringsmiljøet. Relasjonar mellom elevar og mellom elevar og lærarar er sentralt, og det er viktig å understreke at det er det langsiktige arbeidet heller enn store enkelttiltak som har størst ønska effekt.

2. Hvilke tiltak vil fylkeskommunen sette i verk for effektivt å bekjempe mobbingen?

Opplæringsavdelinga har sett i verk fleire tiltak for å kome mobbing til livs:

Risikobaserte tilsyn etter retningslinjer gjort kjent i kvalitetssystemet. Det skal gjennomførast tilsyn ved eit utval skular kvart år. Døme på tema i besøka er

- skulen sin kjennskap til miljøet på skulen og på kva måtar skulen skaffar seg kunnskap
- korleis skulen brukar resultata
- korleis alle tilsette er gjort kjende med plikta til å undersøke, varsle og gripe inn ved mistanke eller kjennskap til krenkjande åtfærd
- om foreldre og elevar er gjort kjende med retten til å få enkeltvedtak

Opplæringsavdelinga skal følgje opp ved behov.

Utprøving av ordning med mobbeombod: Hordaland fylkeskommune har tilsett mobbeombod i prosjektstilling. Mobbeombodet er tilsett for to skuleår frå august 2015, og funksjonen skal evaluerast mot slutten av perioden. Mobbeombodet er blitt godt kjent på skulane og i media, og har eit nettverk med andre mobbeombod, Nasjonalt læringsmiljøsender i Stavanger og ei nyetablert referansegruppe. Mobbeombodet gir lågterskel-rådgjeving til elevar og driv systematisk førebyggjande arbeid i skulane.

Læringsmiljøkonferanse ved skulestart: Opplæringsavdelinga har i samarbeid med Elevorganisasjonen arrangert ein konferanse i september kvart år. Det er elevrådsstyre, elevinspektørar og rektorar som er deltakarar, og styrking av læringsmiljøet er i fokus på denne samlinga. Arbeidet mot mobbing var hovudtema i 2015, med representantar frå Djupedalutvalet som hovudforedragshaldarar. Teoretisk kunnskap, forskingsresultat frå Norge, Norden og Europa samt deling av praktisk erfaring og verktøy blei delt på konferansen, og følgd opp på skulane.

Pilotprosjektet Helsefremjande skular starta opp i 2015, og 5 skular prøver ut tiltak for betre fysisk og psykisk helse. Betre psykisk helse er eitt av tre hovudmål, saman med satsing på kosthald og fysisk aktivitet. Her har opplæringsavdelinga samarbeid med tunge kompetansemiljø, og ventar resultat som kan nyttast på alle dei vidaregåande skulane. Det forebyggjande arbeidet er det viktigaste i dette prosjektet.

'Drømmeskolen' er namnet på eit helsefremjande og skuleomfattande program for ungdoms- og vidaregåande skule, og er eit nytt tiltak i Hordaland som skal prøvast ut frå og med 2016 og forskast på av Hemil-senteret, Nordlandsforskning og Oxford Research. Programmet skal fremje elevane si psykiske helse og medverke til eit inkluderande miljø der både elevar og tilsette kjenner at dei høyrer til. Å høyre til er eit grunnleggjande menneskeleg behov som, når det er anerkjent og opplevd, beskyttar mot mobbing – både å mobbe og bli mobba.